

[Schmidt.]

bruget, uden at de andre to Trediedele maa gøre deres Indsats. Med andre Ord, man maa overtage en Del af den Byrde, som Landbruget indtil nu har baaret alene. Det gør man ikke gerne, naar ikke Samfundsinteressen overvejer Særinteresserne.

Derfor er det ikke godt muligt at sætte sligt igennem, uden at det danske Menneske vænner sig til at se paa det hele og ikke blot paa sig selv, og ikke blot ser paa det hele, men føler sig solidarisk med det hele. Da man ikke kan gaa ud fra, at dette Sindelag er herskende i Danmark i dette Øjeblik, maa man foreløbig appellere til den bedre Indsigt, og det skulde vel ikke være saa vanskeligt at forstaa, at hele Samfundet trues i sit Grundlag, naar Bonden ikke mere kan eksistere, og at det derfor ogsaa maa være det klogeste at ordne Forholdene saaledes, at Bonden kan bestaa. Ellers vil den Tilstand med Nødvendighed indtræde, at ikke blot Landmændene melder Pas, men at de andre maa følge med paa denne Fart hen imod Afgrunden.

Det vil næppe lykkes at vinde økonomisk Ligeret for Landbruget, uden at man begriber, at Bonden eller Landmanden altid vil være Grundlaget for et sundt, naturligt Samfund. Det glemmes i Regelen eller forties, at Landbruget, om det var rentabelt, vilde indsætte skønsmæssigt 50 000 Arbejdere mere end i Dag, og at den større Købekraft, det saa vilde eje, vilde komme Industrien og dens Arbejdere til gode.

Man burde dog heller ikke overse, at Jordspørgsmaalet ogsaa maa være et Arbejderspørgsmaal, og at det vilde betyde meget, om man planmæssigt skaffede Arbejdere egne Hjem med Jord, saa de havde en Reserve at staa imod med. Jeg holder det for en Mangel, at slige Overvejelser finder saa liden Genlyd her i Tinget, og finder, at netop Situationen nu opfordrer til at tage fat ogsaa paa Arbejderspørgsmaalet, men paa en anden Maade end hidtil. Bonde og Arbejder hører sammen og maa derfor ogsaa arbejde sammen.

Jeg betragter vel Kornordningen som et Skridt i den rigtige Retning, men det er kun eet Skridt i Retning af at gøre Landbruget rentabelt. Alle Forholdsregler, der træffes, maa have deres Udgangspunkt i hele Samfundets Vel, og derfor vil jeg ogsaa

stemme for Kornloven, men jeg venter, at der sker mere. Noget af det, der trænger sig mest paa, er, at der for Nordslesvig træffes saadanne Særforanstaltninger, at denne Landsdel kan komme paa lige Fod med det øvrige Land. Dette er ofte blevet krævet, men uden at der er sket noget gennemgribende. Nu da det ser ud til, at man mander sig op til at handle, er intet vigtigere end at tilfredsstille Nordslesvig. I modsat Fald kan man ikke undre sig over, at Nordslesvig omsider faar den Tro, at Danmark enten ikke vil eller ikke kan. Og det kan vel ikke være i Danmarks Interesse, at en saadan Stemning vinder frem. Nordslesvig vinder ikke meget ved Kornloven, men den er rigtig, og derfor vil jeg støtte den — men andre vigtigere Forslag bør følge.

Holstein: Med den Anledning, som det ærede Medlem Hr. Christmas Møllers Udtalelser om Bondetoget og dets Modtagelse her i København, saavel fra Hovedstadsbefolkningens som fra de offentlige Myndigheders Side, giver mig, vil jeg gerne begynde med at fremsætte nogle supplerende Bemærkninger om disse Begivenheder.

Bondetoget til København havde 3 Formaal. For det første: I en vanskelig Tid, med bitre Skuffelser og bitre Erfaringer i Erindring, fra den danske Bondestands Side at bevise over for Landets Konge Landbostandens urokkede Hengivenhed, Tillid og Højagtelse. For det andet: Over for Statsmyndighederne at tilkendegive, at de Forhold og økonomiske Vilkaar, hvorunder Landbostanden nu gennem 4 Kriseaar har virket, lader sig ikke længere opretholde, uden at man gør Hovederhvervet og dermed Landets samlede Økonomi ubodelig Skade. Man vilde tilkendegive, at Landbostanden ikke længere vil slaa sig til Taals med midlertidige Lapperiforlig af den Beskaffenhed, vi hidtil har kendt, og som jo i Virkeligheden kun gik ud paa at vinde Tid, som ikke gik i Kast med Problemerne for at tilvejebringe varige og holdbare saglige Løsninger, men kun skabte midlertidige Ordninger ud fra den Forudsætning — ud fra den ganske falske Forudsætning —, at det blot var en Storm, det gjaldt om at ride af, og at det ikke var økonomisk helt nye Klimatforhold, vi var inde under. Og endelig